

ΑΝΩΤΑΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

(Πολιτική Έφεση Αρ. 245/18)

17 Ιουλίου, 2020

[Α.Ρ. ΛΙΑΤΣΟΣ, Τ.Θ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Χ. ΜΑΛΑΧΤΟΣ, Δ/ΣΤΕΣ]

CYPRUS POPULAR BANK PUBLIC CO LIMITED

Εφεσείοντες

ΚΑΙ

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Εφεσίβλητος

Κλ. Στυλιανού για Τορναρίτης & Σία ΔΕΠΕ, για εφεσείοντες.

Στ. Χούρη (κα) με Μ. Ζήρα (κα) για Μαρκίδη, Μαρκίδη & Σία ΔΕΠΕ, για εφεσίβλητο.

Α.Ρ. ΛΙΑΤΣΟΣ, Δ.: Η ομόφωνη απόφαση του Δικαστηρίου θα δοθεί από τον Τ.Θ. Οικονόμου, Δ.

Α Π Ο Φ Α Σ Η

Τ.Θ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Δ.: Στις 24.6.2020 το Εφετείο υπό την παρούσα σύνθεση απέρριψε την έφεση μετά από αίτηση του εφεσίβλητου ημερ. 23.9.2019, η οποία βασίστηκε στο δεδομένο ότι υπήρχε επιτακτική πρόνοια για επίδοση της έφεσης εντός συγκεκριμένης προθεσμίας με βάση τη Δ. 35, κ.5 των περί Πολιτικής Δικονομίας Διαδικαστικών Κανονισμών.

Τέτοια όμως πρόνοια δεν υπήρχε, εφόσον είχε διαγραφεί με τροποποίηση του κ.5 δια του περί Πολιτικής Δικονομίας (Τροποποιητικού) (Αρ.2) Διαδικαστικού Κανονισμού του 1998 (8.5.1998).

Το λάθος αυτό των δικηγόρων του εφεσίβλητου οφειλόταν, όπως εξηγήθηκε, στο γεγονός ότι από τον κ.5, όπως αυτός ήταν αναρτημένος στην ιστοσελίδα CyLaw του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου, δεν είχε διαγραφεί η φράση που απαιτούσε επίδοση των εφέσεων εντός προθεσμίας («within the appropriate period prescribed by rule 2 of this Order»). Αντίθετα η φράση αυτή ήταν,

όπως φαίνεται στο εκτυπωμένο από το CyLaw κείμενο που μας παρουσίασε η ευπαιδευτη δικηγόρος του εφεσίβλητου, υπογραμμισμένη και μάλιστα συνοδευόταν από σημείωση ότι «[προστέθηκε από: Δ.Κ.8.5.1998]». Διαπιστώνουμε ότι τώρα πλέον υπήρξε διόρθωση στην ιστοσελίδα CyLaw.

Ήταν υπό αυτές τις όλως ιδιαίτερες περιστάσεις που οι δικηγόροι του εφεσίβλητου καλόπιστα εξέλαβαν ότι υπήρχε προθεσμία για επίδοση της έφεσης και προχώρησαν στην αίτηση για απόρριψη της ως εκπρόθεσμης.

Τούτο προκάλεσε τελικά σύγχυση και στον ευπαιδευτο δικηγόρο των εφεσειόντων ο οποίος, αν και αρχικά είχε στηρίξει τη δική του γραπτή αγόρευση πάνω στον ορθό κ.5, όπως τον είχε εντοπίσει στον ιστότοπο Leginet, αγορεύοντας προφορικά, στις 16.6.2020, θεώρησε ότι έκανε λάθος και ανέφερε στο δικαστήριο ότι εκ παραδρομής δεν είχε περιλάβει στη γραπτή αγόρευση του τη συγκεκριμένη φράση περί επίδοσης εντός προθεσμίας. Προχώρησε δε, αγορεύοντας με βάση το λανθασμένο πλέον κείμενο, το οποίο η άλλη πλευρά είχε παρουσιάσει.

Το δικαστήριο ενεργώντας επί του κοινού τόπου, εξέλαβε λανθασμένα ότι υπήρχε προθεσμία για επίδοση της έφεσης. Τούτο τελικά οδήγησε στην απόρριψη της, εφόσον η έφεση δεν είχε επιδοθεί εντός της υποτιθέμενης προθεσμίας και δεν είχαν ληφθεί μέτρα για παράταση της.

Η πραγματικότητα διαπιστώθηκε πολύ σύντομα από τον ευπαίδευτο δικηγόρο των εφεσειόντων, ο οποίος έθεσε το ζήτημα με ηλεκτρονική αλληλογραφία (e-mail) ημερ. 1.7.2020 προς την Πρωτοκολλητή, η οποία και ενημέρωσε το δικαστήριο. Το δικαστήριο μόλις ενημερώθηκε για το ζήτημα, αφού εξέθεσε τα γεγονότα σε σχετικό πρακτικό, αυτόβουλα κάλεσε τους δικηγόρους ως ακολούθως:

«Λαμβάνοντας υπόψιν ότι το αποτέλεσμα δεν ήταν ο οποιοσδήποτε επηρεασμός των εφεσειόντων, αλλά ο αποκλεισμός τους από αυτό τούτο το δικαίωμα προσφυγής στο Δικαστήριο, θεωρούμε ότι υπό τις εξαιρετικές αυτές περιστάσεις είναι ορθό και δίκαιο να καλέσουμε τις δύο πλευρές ώστε να τοποθετηθούν ως προς το ενδεχόμενο παραμερισμού της απόφασης με βάση τις αρχές της φυσικής δικαιοσύνης και/ή τη σύμφυτη εξουσία του Δικαστηρίου.

Ορίζεται για το σκοπό αυτό στις 3.7.2020, ώρα 9:30 πμ.

Να ειδοποιηθούν οι δικηγόροι με κοινοποίηση του παρόντος όπως και με κοινοποίηση του πρακτικού ημερ. 16.6.2020.»

Εμφανιζόμενοι στις 3.7.2020 η κα Χούρη, μαζί με την κα Ζήρα η οποία είχε παρουσιάσει προηγουμένως την αίτηση ημερ. 23.9.2019, παρουσίασε γραπτή δήλωση στην οποία, αφού εξηγείται το λάθος με αναφορά στο CyLaw, δηλώνονται τα εξής:

«Έχουμε εξηγήσει στον πελάτη μας, ο οποίος είναι παρών στο Δικαστήριο, το πιο πάνω γεγονός και ότι ουσιαστικά η απόφαση έχει βασιστεί σε λεκτικό δικονομικού κανονισμού που έχει τροποποιηθεί και που στην ουσία αφαιρεί το νομικό υπόβαθρο της αίτησης ημερ. 23.9.2019. Ωστόσο οι ρητές οδηγίες που έχουμε λάβει από αυτόν είναι όπως μη συγκατατεθούμε σε παραμερισμό της απόφασης. Ο πελάτης μας έχει ήδη προβεί σε διαβήματα όπως αποστολή επιστολής ημερ. 29.6.2020 στον ΠτΔ στην οποία αναφέρει ότι υπάρχει τελεσίδικη απόφαση σε σχέση με τα Αξιόγραφα, όπως επίσης έχει ενημερώσει σχετικά μέλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.»

Τα μέρη ακούστηκαν στις 13.7.2020 αφού ζητήθηκε χρόνος από πλευράς δικηγόρων του εφεσίβλητου.

Αγορεύοντας ο δικηγόρος των εφεσειόντων τόνισε ότι αυτοί έχουν απωλέσει την πρόσβαση τους στο δικαστήριο και το δικαίωμα τους να ακουστούν επί τη βάσει μιας αίτησης η οποία είχε ως θεμέλιο μια προθεσμία που δεν υπήρχε.

Από την άλλη πλευρά προβλήθηκε καταρχήν ότι το ζήτημα τέθηκε άτυπα, χωρίς αίτηση από τους εφεσείοντες και χωρίς να υπάρχει νομικό υπόβαθρο, παρά μόνο με το εν λόγω ηλεκτρονικό μήνυμα, το οποίο δεν είχε δεόντως κοινοποιηθεί προς την πλευρά του εφεσίβλητου. Επί της ουσίας ήταν η θέση του εφεσίβλητου ότι το δικαστήριο δεν έχει σύμφυτη εξουσία και ότι στην Κύπρο δεν υπάρχει τρίτος βαθμός δικαιοδοσίας. Μόνο στις περιπτώσεις όπου για κάποιο λόγο, όπως η μη ειδοποίηση διαδίκου για τη διαδικασία, η δίκη θα μπορούσε να θεωρηθεί άκυρη. Γίνεται δε εκτεταμένη αναφορά στη σχετική νομολογία στην οποία θα αναφερθούμε κατωτέρω. Είναι η θέση του εφεσίβλητου ότι στην παρούσα υπόθεση δεν υπάρχει σύμφυτη εξουσία για παραμερισμό της εκδοθείσας τελεσίδικης απόφασης. Οι εφεσείοντες δεν αποστερήθηκαν του δικαιώματός τους να ακουστούν. Εμφανίστηκαν στο δικαστήριο και αγόρευσαν εκθέτοντας τις θέσεις τους πριν από την έκδοση της απόφασης. Δεν έχει παραβιαστεί η φυσική δικαιοσύνη. Αντιθέτως σε περίπτωση παραμερισμού της απόφασης είναι τα δικαιώματα του εφεσίβλητου που θα πληγούν ο οποίος έχει εξασφαλίσει τελεσίδικη απόφαση η οποία, από τη στιγμή που δεν υπάρχει τριτοβάθμια δικαιοδοσία στην Κύπρο, δεν μπορεί να παραμεριστεί.

Τόνισε ιδιαίτερα η κα Χούρη ότι επρόκειτο για καλόπιστο λάθος «λόγω της ιστοσελίδας που χρησιμοποιούν όλοι οι δικηγόροι και το ίδιο το δικαστήριο». Τούτο δεν αμφισβητήθηκε από την άλλη πλευρά, ούτε υπάρχει οποιαδήποτε αμφιβολία στο δικαστήριο. Το ζήτημα όμως δεν σταματά εδώ.

Έχει κατ' επανάληψη λεχθεί και αποτελεί πλήρως αποκρυσταλλωμένη αρχή ότι στην Κύπρο, όπου δεν υπάρχει τρίτος βαθμός δικαιοσύνης, δεν παρέχεται εξουσία αναθεώρησης, επανεκδίκασης ή επανακρόασης, με σκοπό τον παραμερισμό ή τη διόρθωση της, οποιαδήποτε απόφασης του Εφετείου περιλαμβανομένης της απόφασης για την απόρριψη έφεσης, όπως ρητώς ελέχθη στην **Ελεγκτική Υπηρεσία Συνεργατικών Εταιρειών v. Παπαγεωργίου κ.α. (2000) 3 ΑΑΔ 151, 156**. Αντίθετα, αναγνωρίστηκε ως θεμελιακή αρχή η ανάγκη για διασφάλιση της τελεσιδικίας (**Orphanides v. Michaelides (1968) 1 CLR 295**). Ο σεβασμός της τελεσιδικίας εμπεριέχεται στην έννοια του δικαιώματος για δίκαιη δίκη (**Kehaya and Others v. Bulgaria, Appl. No. 47797/99 and 68698/2001, 12.4.2006**).

Έχουν όμως αναγνωρισθεί¹ περιορισμένα περιθώρια παραμερισμού μιας τελεσιδικής απόφασης στις εξαιρετικές εκείνες περιπτώσεις όπου ενεργοποιούνται οι συμφυείς εξουσίες του δικαστηρίου ως «δικαστηρίου της δικαιοσύνης» (court of law). Τούτο προϋποθέτει πως η διεξαχθείσα δίκη είναι άκυρη λόγω παράβασης των κανόνων της φυσικής δικαιοσύνης. Σε τέτοια περίπτωση το δικαστήριο δεν λειτουργεί προς αναθεώρηση προηγούμενης απόφασης του, αλλά αναγνωρίζει και διακηρύττει ότι η προηγούμενη απόφαση του είναι άκυρη και προχωρεί στην ακύρωση της ως χρέος προς την αποκατάσταση της δικαιοσύνης (ex debito justitiae). Χαρακτηριστικό παράδειγμα παραμερισμού απόφασης ως άκυρης υπ' αυτή την έννοια, παρά την τελεσιδικία, παρέχει η υπόθεση **Δημοκρατία v. Πουλλή (2001) 3 ΑΑΔ 1060** στην οποία παραμερίστηκε απόφαση της Ολομέλειας επειδή η αναθεωρητική έφεση δεν είχε επιδοθεί σε ενδιαφερόμενο πρόσωπο, με αποτέλεσμα τούτο να μην ακουστεί στην ακρόαση της.

Πρόκειται για εξουσία που ασκείται με φειδώ, όταν η περίπτωση κρίνεται κατάλληλη (appropriate) (**Αναφορικά με την Αίτηση**

---

¹ Πέραν της προβλεπόμενης περίπτωσης διόρθωσης γραφικού λάθους που προκύπτει από τυχαίο σφάλμα ή παράλειψη (Α.25 κ.6 των περί Πολιτικής Δικονομίας Διαδικαστικών κανονισμών («slip rule»)).

Κλεάνθους, Πολ. Αιτ. 145/15, ημερ. 22.12.2016), εφόσον οι εγγενείς εξουσίες του δικαστηρίου δεν διευρύνουν τη δικαιοδοσία του, αλλά εξυπακούονται από τη φύση του ως δικαστήριο της δικαιοσύνης, χάριν της αποτελεσματικής άσκησης των δικαιοδοσιών του και προς αποτροπή κατάχρησης των ενώπιον του διαδικασιών (**Χαραλαμπίδης v. Μελωδία (Χαραλαμπίδου) (1997) 1 ΑΑΔ 724**).

Υπ' αυτό το πρίσμα δεν έγινε ποτέ δεκτή η διόρθωση ή ο παραμερισμός απόφασης για κατ' ισχυρισμόν λάθη στη θεώρηση του νόμου ή στα γεγονότα σε εφετειακές αποφάσεις² παρά μόνο, ως άνω, στις περιπτώσεις που το λάθος είναι τέτοιας φύσεως ώστε η διεξαχθείσα δίκη να καθίσταται αδιαμφισβήτητα άκυρη.

Συνεπώς το ερώτημα που τίθεται εν προκειμένω είναι κατά πόσο πρόκειται για τέτοια περίπτωση ώστε να ενεργοποιούνται οι συμφυείς εξουσίες του δικαστηρίου υπό την παραπάνω έννοια. Η απάντηση δίδεται ευθέως από την απόφαση στην υπόθεση **Τουβλοποιεία**

---

² Αγαθοκλέους v. ΕΔΑΕΥΑ Ξυλουργικές Επιχειρήσεις (1997) 1 ΑΑΔ 302, Αντωνίου v. Δημοκρατίας (1998) 3 ΑΑΔ 339, Παπακόκκινου κ.α. v. Δήμου Πάφου (Αρ.2) (1999) 1 ΑΑΔ 1772, Ρόπας v. Δημοκρατίας (2010) 2 ΑΑΔ 226, Βογαζιάνος κ.α. v. Τράπεζας Κύπρου (Αρ2) (2011) 1 ΑΑΔ 1577, Κτηνοτροφική Επιχείρηση Π.Σ.Μ. Πέτρου Ατδ v. Γενικού Εισαγγελέα (2012) 1 ΑΑΔ 2023, Θεμιστοκλέους v. Δημοκρατίας, Ποιν. Αιτ. 15/19, 23.10.2019 Ντ. Ν. v. ΝΝ, Έφεση Αρ. 3/05 και 9/05, 14.4.2020.

Παλαικύθρου ΓΙΓΑΣ v. Ουστά (Αρ.1) (1994) 1 ΑΑΔ 109. Τότε η Δ.35 των Θεσμών Πολιτικής Δικονομίας δεν προέβλεπε τη δυνατότητα επαναφοράς έφεσης η οποία απορριπτόταν δυνάμει του κ.13, ήτοι λόγω απουσίας του εφεσείοντα κατά την ημέρα της ακρόασης. Το Εφετείο απέρριψε έφεση λόγω μη εμφάνισης του εφεσείοντα δυνάμει του εν λόγω κανονισμού. Όταν ο τελευταίος ζήτησε επαναφορά της έφεσης προβάλλοντας, όπως δεν αμφισβητήθηκε, ότι δεν είχε γνώση του ορισμού της έφεσης για ακρόαση, το Εφετείο, ενώ διαπίστωσε ότι οι Θεσμοί Πολιτικής Δικονομίας δεν παρείχαν τέτοια εξουσία,³ παράλληλα αναγνώρισε ότι είχε σύμφυτη εξουσία να διατάξει την επαναφορά της έφεσης, εφόσον η άρνηση επαναφοράς, υπό τις ιδιαίτερες εκείνες συνθήκες, θα ισοδυναμούσε με αποστέρηση του δικαιώματος υποστήριξης της έφεσης ενώπιον του Εφετείου και θα παραβίαζε, τοιουτοτρόπως, το δικαίωμα που κατοχυρώνεται από το Άρθρο 30.3(β) του Συντάγματος, το οποίο ορίζει ότι έκαστος έχει το δικαίωμα να προβάλει τους ισχυρισμούς του ενώπιον του δικαστηρίου. Όπως εξηγήθηκε *«η αποστέρηση των δικαιωμάτων που κατοχυρώνει το Άρθρο 30.3 του Συντάγματος ενέχει τις ίδιες συνέπειες*

---

³ Αργότερα και ως αποτέλεσμα της απόφασης αυτής τροποποιήθηκε ο κ.13 ώστε να αναγνωριστεί και από τον κανονισμό η δυνατότητα επαναφοράς [Δ.Κ. 27.11.1998], Γεωργιάδης v. Εφόρου Φόρου Εισοδήματος (2001) 3 ΑΑΔ 402.

όπως και παρέκκλιση από τα θέσμιμα της δίκαιης δίκης που προβλέπονται στο Άρθρο 30.2 του Συντάγματος».

Σημειώνουμε με έμφαση ότι το Εφετείο στην **ΓΙΓΑΣ** είχε εκ του νόμου και των Θεσμών εξουσία να απορρίψει την έφεση. Εν προκειμένω το Εφετείο δεν είχε καθόλου τέτοια εξουσία. Συνεπώς η αρχή της **ΓΙΓΑΣ** ότι το δικαστήριο διατηρεί εγγενή εξουσία επαναφοράς «*αν το μέτρο έχει ως λόγο τη διασφάλιση του δικαιώματος του διαδικού που κατοχυρώνει το Άρθρο 30.3(β) του Συντάγματος*», η οποία επαναλήφθηκε τόσο στην **Γεωργιάδης ν. Εφόρου Φόρου Εισοδήματος (2001) 3 ΑΑΔ 402** όσο και στην **Τράπεζα Κύπρου Λτδ ν. Στεφάνου (2010) 1 ΑΑΔ 710**, ισχύει εν προκειμένω έτι περαιτέρω (a fortiori).

Το γεγονός ότι δεν υποβλήθηκε αίτηση και δεν τέθηκε κάποιο δικονομικό ή άλλο υπόβαθρο δεν έχει καμιά σημασία. Οι απαντήσεις στα επιχειρήματα αυτά δόθηκαν στην υπόθεση **Πουλλή** από την Πλήρη Ολομέλεια του Ανωτάτου δια στόματος του τότε Προέδρου Γ.Μ. Πική:

«Δεν απαιτείται προδιαγεγραμμένη ενέργεια ή συγκεκριμένο δικονομικό διάβημα για την κινητοποίηση του δικαστηρίου να εκπληρώσει το οφειλόμενο προς τη δικαιοσύνη χρέος και να παραμερίσει άκυρη απόφαση. Εφόσον τα γεγονότα που εκθέτουν την απόφαση σε ακύρωση περιέλθουν σε γνώση του, το ίδιο το δικαστήριο μπορεί να θέσει το θέμα και να δράσει, αφού ακούσει πάντα ενδιαφερόμενο. Άλλη αντιμετώπιση θα προσέκρουε στις αρχές της φυσικής δικαιοσύνης, ...»

Αφ'ης στιγμής τέθηκε θέμα παραβίασης του θεμελιακού δικαιώματος των εφεσειόντων, όπως τούτο αναγνωρίζεται από το ίδιο το Σύνταγμα, να έχουν πρόσβαση στη δικαιοσύνη, το δικαστήριο είχε κάθε δυνατότητα, αλλά και καθήκον, να επιληφθεί χωρίς καθυστέρηση του θέματος, είτε με αίτημα, είτε αυτοβούλως, χωρίς οποιοδήποτε προδιαγεγραμμένο τύπο. Το ορθό βεβαίως ήταν η επιστολή του δικηγόρου των εφεσειόντων προς τον πρωτοκολλητή να είχε κοινοποιηθεί από τον ίδιο προς τους συναδέλφους του της άλλης πλευράς, οι οποίοι ανέφεραν ότι κάτι τέτοιο δεν έγινε. Η κοινοποίηση όμως του ζητήματος, με αναφορά στο e-mail, έγινε αμέσως από τον πρωτοκολλητή με οδηγίες του δικαστηρίου. Ό,τι απαιτείτο ήταν να ακουστούν τα μέρη επί του θέματος που προέκυψε, όπως και ακούστηκαν.

Δεν παραβλέπουμε την επιμονή του εφεσίβλητου στην τελεσιδικία, το δικαστήριο όμως, υπό τις εξαιρετικές περιστάσεις της παρούσας

υπόθεσης για τις οποίες η δική του πλευρά δεν είναι άμοιρη ευθυνών, έχει σύμφυτη εξουσία και καθήκον, ως δικαστήριο του νόμου, να διασφαλίσει το δικαίωμα της άλλης πλευράς το οποίο κατοχυρώνεται από το Άρθρο 30.3(β) του Συντάγματος, εξαφανίζοντας από το στερέωμα του δικαίου την άκυρη απόφαση του.

Ως εκ των άνω η απόφαση ημερ. 24.6.2020 για απόρριψη της έφεσης παραμερίζεται, περιλαμβανομένης της διαταγής για έξοδα. Κατά συνέπεια η έφεση αποκαθίσταται και η αίτηση ημερ. 23.9.2019 επανέρχεται. Αυτή έχει δύο σκέλη. Το πρώτο σχετιζόταν με την ανύπαρκτη προθεσμία επίδοσης, ζήτημα το οποίο έχει επιλυθεί. Το δεύτερο σκέλος αφορούσε στη θέση ότι η έφεση δεν είχε επιδοθεί προσωπικά στον εφεσίβλητο, αλλά στους δικηγόρους του. Στο τέλος όμως η κα Χούρρη δήλωσε «έχουμε δεχθεί ότι η επίδοση σε δικηγόρο είναι καλή επίδοση». Εν όψει αυτής της δήλωσης θεωρούμε ότι το ζήτημα δεν προωθείται πλέον. Άλλωστε στο μεταξύ η έφεση επιδόθηκε προσωπικά και στον εφεσίβλητο, έστω και με μεγάλη καθυστέρηση, αλλά χωρίς οποιοδήποτε επηρεασμό των δικαιωμάτων του εφόσον είναι φανερό ότι εξαρχής έλαβε γνώση. Η αίτηση ημερ. 23.9.2019 απορρίπτεται. Ως προς τα έξοδα τόσο της διαδικασίας για

αποκατάσταση της έφεσης, όσο και της αίτησης ημερ. 23.9.2019,
υπό τις ιδιαίτερες αυτές περιστάσεις, δεν θα δοθεί καμιά διαταγή.

Διαταγές ως άνω. Καμιά διαταγή για έξοδα.

Α.Ρ. Λιάτσος, Δ.

Τ.Θ. Οικονόμου, Δ.

Χ. Μαλαχτός, Δ.

/φκ